

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Αμερικής 5, 10564 Αθήνα
Τηλ: 213-1502390, E-mail: ncrtv@otenet.gr
Ιστοσελίδα: <https://www.esr.gr>

Βουλευτικές εκλογές 25/6/2023
Ερωτήσεις – Απαντήσεις

Ερώτηση 1: (αρ. πρωτ. 2778/24.5.2023)

Παρακαλώ διευκρινίστε εάν ενόψει των εκλογών ΙΟΥΝΙΟΥ 2023, οι οποίες θα είναι με λίστα για τους υποψηφίους των συνδυασμών, ισχύουν οι περιορισμοί στις εμφανίσεις των υποψηφίων στα ΜΜΕ (ά. 12 του 3023/2002).

Απάντηση 1:

Α. Κατά το άρθρο 72 παρ. 11 του Π.Δ. 26/2012, Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών: «Σε περίπτωση που οι βουλευτικές εκλογές διενεργούνται μέσα σε δεκαοκτώ μήνες από τις προηγούμενες, δεν εφαρμόζονται για τις εκλογές αυτές οι περί εκλογής βουλευτών με σταυρό προτιμήσεως διατάξεις του παρόντος, αλλά οι περί σειράς καταλήψεως εδρών διατάξεις (λίστα) του Π.Δ. 152/1985, που επαναφέρονται σε ισχύ, και εφαρμόζονται κάθε φορά για την περίπτωση αυτή». Από την συνολική δε επισκόπηση του Π.Δ. 152/1985 και του προϊσχύσαντος σχετικού Νόμου 1180/1981 Περί εκλογής αντιπροσώπων εις την Συνέλευσιν των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Ευρωπαϊκόν Κοινοβούλιον) και άλλων τινών διατάξεων, καθίσταται σαφές: αφενός μεν ότι όντως η μόνη διαφοροποίηση των εκλογών που διεξάγονται «με λίστα», έναντι της γενικής εκλογικής νομοθεσίας, συνίσταται στην έλλειψη δυνατότητας των εκλογέων να εκφράσουν προτίμηση υπέρ συγκεκριμένου υποψήφιου βουλευτού «με σταυρό προτιμήσεως» και, βεβαίως, η μη εφαρμογή των ρυθμίσεων που αυτονοήτως προϋποθέτουν την ύπαρξη τέτοιας δυνατότητας, αφετέρου δε ότι δεν περιέχονται σ' αυτά (Νόμο και Διάταγμα) καθόλου διατάξεις σχετικές με εμφάνιση υποψηφίων στα ΜΜΕ. (Οι ευρωεκλογές μέχρι το έτος 2014 διεξήγοντο με το σύστημα της «λίστας»).

Β. Εξάλλου, κατά το άρθρο 12 του Ν. 3023/2002 Χρηματοδότηση κομμάτων – βουλευτών: Έσοδα, δαπάνες, έλεγχος, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει: «Κατά την

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Αμερικής 5, 10564 Αθήνα
Τηλ: 213-1502390, E-mail: ncrtv@otenet.gr
Ιστοσελίδα: <https://www.esr.gr>

Βουλευτικές εκλογές 25/6/2023

Ερωτήσεις – Απαντήσεις

προεκλογική περίοδο απαγορεύεται στους υποψήφιους βουλευτές: α ... γ. Η προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων μέσω των ... ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών ... Απαγορεύεται επίσης, από ... ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ... η μετάδοση κάθε είδους εκπομπών, οι οποίες παρουσιάζονται, αμέσως ή εμμέσως, από υποψήφιους βουλευτές ...» (παρ. 1 περ. γ).

«Οι εμφανίσεις υποψήφιων βουλευτών σε πάσης φύσεως εκπομπές ... ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών σταθμών ... υπό οποιαδήποτε μορφή, επιτρέπονται ως εξής: (α) Σε κάθε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό εθνικής εμβέλειας επιτρέπεται η εμφάνιση του υποψήφιου βουλευτή ... μόνο μία φορά ... (β) Σε κάθε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό τοπικής ή περιφερειακής εμβέλειας, επιτρέπεται η εμφάνιση του υποψήφιου βουλευτή ... μέχρι δύο φορές ...» (παρ. 2 περ. α και β).

Με δεδομένο ότι, σχετικά με τις εμφανίσεις υποψηφίων στα ΜΜΕ, καμιά ειδική διάταξη (τυπικού) νόμου δεν θεσπίζει εξαίρεση για τις εκλογές που διενεργούνται «με λίστα», φρονούμε ότι οι προαναφερόμενες ρυθμίσεις ισχύουν απολύτως και για τις εκλογές αυτές. Υπό διαφορετική διατύπωση: αφού ο νόμος δεν κάνει διάκριση μεταξύ εκλογών που διεξάγονται «με σταυρό προτιμήσεως» αφενός, και εκλογών που διεξάγονται «με λίστα» αφετέρου, δεν είναι επιτρεπτό, ούτε στους ερμηνευτές και τους εφαρμοστές του δικαίου να προβούν σε οποιαδήποτε διάκριση σχετικά με το εξεταζόμενο ζήτημα.

Γ. Αντίθετη εκδοχή - κατά την οποία οι προαναφερόμενοι περιορισμοί δεν ισχύουν σε περίπτωση εκλογών που διενεργούνται «με λίστα» - έχουμε τη γνώμη ότι θα προϋπέθετε ότι οι σχετικές ρυθμίσεις έχουν ως μοναδική και αναμφίβολη αιτιολογική βάση (ratio legis) την μεταξύ υποψηφίων του αυτού πολιτικού κόμματος αντίθεση συμφερόντων. Αυτό, όμως, ούτε σε συγκεκριμένη διάταξη ερείδεται, ούτε από γενικότερη νομική αρχή συνάγεται και, ως εκ τούτου, η ερμηνευτική υιοθέτησή του μάλλον θα συνιστούσε αυθαίρετη υπόθεση. Πολλώ δε μάλλον, που ο νομοθέτης, με τις αναφερόμενες κατωτέρω διατυπώσεις σε αιτιολογική έκθεση νόμου, φαίνεται να δέχεται, εμμέσως πλην σαφώς, ότι οι υπό εξέταση περιορισμοί είναι νοητοί και στους δύο τύπους εκλογών. Πράγματι, στην αιτιολογική έκθεση του Νόμου 4255/2014: Εκλογή των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και άλλες διατάξεις,

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Αμερικής 5, 10564 Αθήνα
Τηλ: 213-1502390, E-mail: ncrtv@otenet.gr
Ιστοσελίδα: <https://www.esr.gr>

Βουλευτικές εκλογές 25/6/2023 Ερωτήσεις – Απαντήσεις

αναφέρονται, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα: «Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου καταρτίζεται ένα νέο θεσμικό πλαίσιο για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ως ανάγκη προσαρμογής της νομοθεσίας στην πρόταση για την εκλογή των υποψηφίων με σταυρό προτίμησης και κατάργησης «της κλειστής λίστας» που προβλέπει ο ν. 1180/1981 ... Με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις επιδιώκεται να αποτυπωθεί πληρέστερα η λαϊκή βούληση ανάδειξης των Ελλήνων μελών στο Ευρωκοινοβούλιο, η ευθυγράμμιση των κανόνων και των περιορισμών των υποψηφίων ευρωβουλευτών με αυτούς που ισχύουν και για τους βουλευτές ... Έχοντας λοιπόν υπόψη ότι οι υποψήφιοι ευρωβουλευτές θα αναδεικνύονται πλέον με σταυρό προτίμησης, γεγονός το οποίο θα επιφέρει και σημαντικές αλλαγές στην προεκλογική εκστρατεία τους κατά τα πρότυπα των βουλευτικών εκλογών, κρίθηκε σκόπιμο, μεταξύ άλλων, να αποκτήσει η προβολή των υποψηφίων στα μέσα ενημέρωσης πιο ευέλικτα χαρακτηριστικά και να επιτραπεί η αύξηση του αριθμού εμφανίσεών τους σε αυτά, σε επίπεδο κάθε «Καλλικρατικής» περιφέρειας».

Δ. Περαιτέρω, υπό την εκδοχή ότι οι «εμφανίσεις» (κατά την έννοια του άρθρου 12 παρ. 2 γ του Ν. 3023/2002, όπως ισχύει) υποψηφίων βουλευτών είναι απεριόριστες κατά την διεξαγωγή εκλογών «με λίστα», δυσχερώς θα μπορούσε να εξηγηθεί η αιτία για την οποία, παρά ταύτα, δεν θα έπρεπε να ισχύει το ίδιο και για την «προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων» αυτών, ακόμα και για την παρουσίαση τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών εκπομπών από υποψήφιους βουλευτές.

Ε. Τέλος, πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι εξεταζόμενοι περιορισμοί στις εμφανίσεις και την εν γένει δημόσια προβολή των υποψηφίων βουλευτών δεν αποτελούν τη μοναδική ειδική ρύθμιση που ισχύει κατά την προεκλογική περίοδο, αλλά εντάσσονται αρμονικά σε ένα ευρύτερο πλέγμα ρυθμίσεων και περιορισμών, με τους οποίους σαφώς επιδιώκεται να υπηρετηθούν οι θεμελιώδεις αρχές και κανόνες κάθε εκλογικής διαδικασίας. Συγκεκριμένα:

α) «Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου απαγορεύεται στα κόμματα ... β. Η μετάδοση από ... ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ..., διαφημιστικών μηνυμάτων και μηνυμάτων κοινωνικού περιεχομένου του άρθρου 3 του Ν. 2328/1995 (ΦΕΚ 159 Α'), τα οποία προβάλλουν, με οποιονδήποτε τρόπο, πολιτικά

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Αμερικής 5, 10564 Αθήνα
Τηλ: 213-1502390, E-mail: ncrtv@otenet.gr
Ιστοσελίδα: <https://www.esr.gr>

Βουλευτικές εκλογές 25/6/2023

Ερωτήσεις – Απαντήσεις

κόμματα ή συνασπισμούς πολιτικών κομμάτων, με εξαίρεση τη μετάδοση τέτοιων διαφημιστικών μηνυμάτων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο άρθρο» (άρθρο 11 παρ. 1 β του Ν. 3023/2002),

β) «Με κοινή απόφαση των Υπουργών ..., καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια, σχετικά με τις εμφανίσεις στα ... ραδιοτηλεοπτικά μέσα των υποψήφιων βουλευτών και των οριζόμενων εκπροσώπων των κομμάτων ... και τίθενται περιορισμοί για την αποτροπή της έμμεσης προβολής των υποψήφιων βουλευτών» (άρθρο 30 παρ. 2 του Ν. 3023/2002),

γ) «α. Απαγορεύονται, πέραν των επιτρεπόμενων εμφανίσεων, οι δηλώσεις των υποψήφιων βουλευτών σε τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς. β. Απαγορεύεται στην ΕΡΤ Α.Ε. και στους ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ... να μεταδίδουν μηνύματα των υποψήφιων βουλευτών, καθώς και η με οποιονδήποτε τρόπο έμμεση προβολή τους, όπως η αναφορά σε αυτούς κατά τη διάρκεια εκπομπών, εκτός των εκπομπών πολιτικού λόγου» (άρθρο 6 παρ. 2 α και β της ΚΥΑ Ε/352/9.5.2023).

δ) «Η ΕΡΤ Α.Ε., καθώς και οι ιδιωτικοί ενημερωτικοί ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί ..., έχουν υποχρέωση να διαθέσουν δωρεάν ένα δεκάλεπτο την εβδομάδα από 07:00` έως 01:00` σε καθένα από τα πολιτικά κόμματα ..., οι συνδυασμοί των οποίων ανακηρύχθηκαν από τον Άρειο Πάγο για τη συμμετοχή τους στις βουλευτικές εκλογές της 21ης Μαΐου 2023, για την παρουσίαση του προγράμματός τους ή όποια άλλη πολιτική δραστηριότητα επιλεγεί από αυτά. (άρθρο 3 παρ. 5 της ΚΥΑ Ε/352/9.5.2023),

ε) «Απαγορεύεται η καταβολή στους ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς οποιουδήποτε οικονομικού ή άλλου είδους ανταλλάγματος για τη συμμετοχή εκπροσώπων των πολιτικών κομμάτων ... της παρούσας απόφασης ή των υποψήφιων βουλευτών τους σε δελτία ειδήσεων ή άλλες εκπομπές» (άρθρο 5 παρ. 5 της ΚΥΑ Ε/352/9.5.2023).